

mint pozíciót és klímát módosító tényezők, akár mint a talajművelés negatív vagy pozitív tényezői.

A termélehetőségek sem merítik ki az *életlehetőségek* körét s így jutunk el a geológiai formációk további magyarázata révén a bányaterületekhez. A talajművelés és az ipari produkció lehetőségei természetszerűleg, vezetnek tovább a település, a népsűrűség s ezzel a kulturgeográfia mindazon problémáihoz, melyekben nem csupán a természettel diadalmasan küzdő egyes ember, hanem a *társadalom* is megjelenik előttünk állami szervezetével, kereskedelmi hálózatával, a maga hangyabolyoszerű látszólag önző, küzdelmes és katasztrófilis, de mégis magasabb értékek felé tartó eredményével.

A geográfia ilyen módon anélkül, hogy eddigi irányaiból és értékeiből bármit is veszítene vagy elhagyna, egyikévé válik középiskolánk tárgyainak, melyek mind erősebben kopogva kérhetnek bebocsáttatást és elismerést, mint a modern élet végtelen számú szálakból összeszővődő labirintusaiban biztosan tájékozó és elvezető fonalak. Nem speciális antropogeográfiai kiegészítésre, hanem tanításunk egészének kulturgeográfiai szempontokkal való átítatására, — bátran kimodhatjuk — a *mai* középiskolai geográfiával szemben új tárgyra van szükségünk melynek döntő jelentőséggel kell szavát hallatnia.

Meg vagyunk győződve róla, hogy geográfiai oktatásunk modern szempontok szerint való megreformálása sok lappangó energia tömeget fog felszabadítani gazdasági s politikai tájékozódásunk tökéletesítésében, aminek következményeit az a nemzedék és az az eljövendő Magyarország fogja értékelni tudni, amely a mi borzalmas katasztrófánkra és korunkra mint egy fantasztikus lázálomra fog visszaemlékezni.

*Embér István.*

**Lipcsei geográfus-gyűlés 1921.** A rendkívül népes lipcsei gyűlés iskolai-földrajzi ülésén *Wagner P.* követelte a földrajznak az érettségi vizsgálaton a történelemmel való egyenjogúsítását. *Krause K.* a geográfus tanárképzésről adott elő. Megköveteli, hogy a jelölt a vizsgán hivatalos bizonyítványokkal igazolja földtani és földrajzi tanulmányi kirándulásokon való részvételét. A földrajz tanításában a határvidékekre több időt kell szentelni. Tanárok továbbképzésére nyári tanfolyamokat kell rendezni. Minden geográfus-tanárnak évente egy tanulmányi kirándulásra ingyen vasúti jegyet bocsássanak rendelkezésére.

A középiskolai földrajztanítás reformjával kapcsolatban a Conseil de l'Association des Géographes Français

tagjaihoz a következő kérdéseket intézte:

1.) Szükséges-e, hogy hetenkint minden osztályban egynél több órán át tanítsák a földrajzt gyakorlatokkal együtt?

2.) Hogyan helyeztessenek el a gyakorlati órák az alsó és a felső osztályokban?

3.) Meg lehet-e engedni, hogy hét év alatt bizonyos földrajzi anyagok ismétlődjenek? Ha igen, melyek és miért?

4.) Az általános földrajzt mely osztályban vagy osztályokban tanítsák? Miért?

5.) A földrajzi anyagban benne legyen-e a felfedezések története, a csillagászat, a topográfia és kartográfia, geológia és a gazdasági földrajz?

6.) Ha a felső osztályok egyikében

a világ nagyobb országainak földrajzát kellene tanítani, — melyek legyenek ezek az országok? Kéz A.

(La Géographie 1922. I.)

**Teubner** „Aus Natur und Geisteswelt“ sorozatában egy általános földrajzot ad ki. Az egyes részeket specialisták írják. Nyolc kötetből fog állani. Eddig megjelent: 627. Geomorphologie (F Machatschek), 628. Physiogeographie des Süßwassers (ugyanattól), 632. Die Verbreitung des Menschen auf der Erdoberfläche. Anthropogeographie (N. Krebs). Kéz A.

**Lengyel Geográfusok Szövetsége** alakult Lodzban ez év tavaszán. A szövetség működésének első eredménye a szép nyári tanulmányút volt, melyen 61 tanár vett részt. — Köztük nagy számmal hölgyek is. Prága-Budapest-Belgrád-Zágráb-Fiume érintésével Dalmáciába és Görögországba látogattak el. Szép példa ez a nagyszabású tanulmányút arra, hogy a vezetők kitartó munkája még a rossz valuta ellenére is mire képes. A szövetség ősszel isko'ai-földrajzi folyóiratot indít.

—Z.

## Könyvészet.

(Rövidítések I. I. évf. 90. I., és 1922. I. füzet, továbbá: Z. d. Ges. f. E. = Zeitschrift der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin; D. R. = Deutsche Rundschau; W. W. = Weltwirtschaft).

**Princz Gy**: Magyarország településformái. Budapest, 1922. 30 l. 5 tábla. 50 korona.

**Cholnoky J.**: Az emberföldrajz alapjai. Budapest, 1922. 41 l. 300 korona.

**Dacqué E.**: Geographie der Vorwelt (Paläogeographie. A N G 619). Lipcse 1920.

**Schmidt M. G.**: Mensch und Natur (A N G 458) Lipcse 1919.

**Kaindt R. F.**: Böhmen. Zur Einführung in die böhmische Frage (A N G 701) Lipcse 1921.

**Diels P.**: Die Slawen (A N G 740). Lipcse 1921.

**Hellpach W.**: Geopsychische Erscheinungen. 2. kiadás, Lipcse 1917.

**Boas Fr.**: Kultur und Rasse. Lipcse 1914.

**Partsch J.**: Die Grenzen der Menschheit. Die antike Ökumene Sächs Ges. d. Wiss. Lipcse 1916.

**Sapper K.**: Über Gebirge und Gebirgs-grenzen. G. Z. 1918.

**Hausrath H.**: Pflanzengeographische Wandlungen der deutschen Landschaft. Lipcse 1911.

**Kjellén R.**: Der Staat als Lebensform. Lipcse 1917.

**Kaindt R.**: Die Grenze zwischen west- und Osteuropäischer Kultur, P. M. 1917.

**Krebs N.**: Die anthropogeographischen Räume der Balkanhalbinsel. Penck-Festschrift 1918.

**Sieger R.**: Die Grenzen Niederösterreichs. Jahrbuch f. Landeskd v. Nie Öst 1902.

**Sieger R.**: Zur polit. geogr. Terminologie. Z. d. Ges. f. E. Berlin 1917.

**Dietrich B.**: Die Siedlungen in eingesenkten Mäandertälern. Boroszló 1917.

**Olbricht K.**: Die Grosstädte Europas im Letzten Jahrhundert. G. Anz 1917.

**Hassinger H.**: Neue Methoden der Darstellung der Volksdichte auf Karten K u S Z 1917.